

Apotekforeningen

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep
0032 Oslo

Deres ref.
17/3835

Vår ref.
17/236 - 1

Dato:
08.12.2017

Innspill til arbeidet med stortingsmelding om helsenæringen

Apotekforeningen viser til møte med næringsministeren og helseministeren 11. august 2017 om innspill til arbeidet med stortingsmelding om helsenæringen. Vi takker for anledningen til å komme med våre innspill til dette arbeidet, og ønsker med dette å utdype budskapet som vi presenterte på møtet.

I det følgende beskrives noen av de tjenesteinnovasjonene som er under etablering i apotekene. Apotekforeningen mener apotekene som et lavterskel helsetilbud er godt egnet for å utvikle og tilby flere innovative tjenester i fremtiden. Med et stadig sterkere press på helsetjenesten og knapphet på ressurser, må Norge i årene som kommer finne smartere løsninger på mange helseutfordringer. Apoteksektoren kan bidra her, men er avhengig av en solid forankring i nærings- og helsepolitikken. Stortingsmeldingen om helsenæringen er en god anledning til å gi en slik forankring, og vi ønsker å bidra til at meldingen får et perspektiv som er videre enn bare industri, produksjon og produktutvikling.

Apotekene er en del av helsenæringen

Apotekforeningen representerer alle apotek i Norge. I landets 900 apotek er det ansatt nærmere 9 000 personer fordelt på nesten 7 000 årsverk. De aller fleste er autorisert helsepersonell hvorav nesten 4 000 farmasøyter med bachelor- eller mastergrad. Apotekene har en årlig omsetning på 33 milliarder kroner. Disse tallene illustrerer at apotek er en vesentlig del av norsk helsenæring.

Apotekenes kjernevirksomhet er distribusjon av legemidler og forsvarlig utlevering av legemidler til sluttbruker. I tillegg skal apotek medvirke til riktig legemiddelbruk i befolkningen. De siste årene har apotek bidratt til riktig legemiddelbruk i befolkningen gjennom utvikling av nye tjenester og systemer. Vi mener at det fremdeles er et stort potensiale for å utnytte apotek enda bedre som en del av helsetjenesten. Basert på den legemiddel- og helsefaglige kompetansen som finnes i apotek, kombinert med utbredelse i hele landet og 50 millioner årlige kundebesøk, mener vi at et godt samarbeid mellom myndigheter og apotek vil kunne legge til rette for et bedre og mer effektivt helsetilbud til befolkningen.

Apotekene driver tjenesteinnovasjon

Utviklingen av nye tjenester i apotek har skjedd i god dialog med helsemyndighetene. Vi mener at det er viktig at en stortingsmelding om helsenæringen tar hensyn til at innovasjon ikke bare handler om utvikling av nye legemidler eller nytt utstyr, men også om tjenesteinnovasjon. I regjeringens handlingsplan for oppfølging av HelseOmsorg21-strategien, legges det vekt på utvikling av innovative og effektive helse- og

Norges Apotekerforening
Norwegian Pharmacy Association

Pb 5070 Majorstuen, 0301 Oslo
Besøksadresse | Slemdalsveien 1

Tlf | +47 21 62 02 00
Faks | +47 22 60 81 73

Bankgiro | 1600.40.07550
Org.nr. | 971 033 541 MVA

apotekforeningen@apotek.no
www.apotek.no

omsorgstjenester. Vi vil i det følgende presentere ulike tjenester som er utviklet for apotek de siste årene.

Inhalasjonsveiledning

I Statsbudsjettet for 2016 og 2017 ble det vedtatt årlige bevilgninger på 5 mill. kroner til en prøveordning med inhalasjonsveiledning av pasienter med astma eller kols i apotek. Helse- og omsorgsdepartementet la til grunn at over 50 pst. av pasientene med astma/kols bruker medisinene feil. Målsettingen var å bedre behandlingstilbudet ved å forebygge feilbruk og bedre etterlevelsen av behandlingen. Apotekene kompenseres med 80 kroner per veiledning som tilbys pasientene gratis. Siden innføring av tjenesten i mars 2016 har over 77 000 fått denne veiledningen på apoteket. Regjeringen foreslo i Statsbudsjettet for 2018, etter at Helsedirektoratet hadde evaluert ordningen, å videreføre ordningen. Apotekenes kompetanse- og utviklingssenter (Apokus) har gjennomført en undersøkelse som viste at pasientene har svært god nytte av veiledningen de får i apoteket. Studien viste at 7 av 10 astma- og kolspasienter gjør kritiske feil før de får veiledningen på apoteket. Etter gjennomført inhalasjonsveiledning er andelen med kritiske feil redusert til 1 av 10. Tre måneder etter inhalasjonsveiledning gjør 2 av 10 pasienter kritiske feil.

Oppstartveiledning – Medisinstart

Meld. St. 28 (2014-2015) Legemiddelmeldingen peker på at manglende etterlevelse av legemiddelbehandling er et stort problem. Regjeringen viser i meldingen til ulike nasjonale og internasjonale rapporter som viser at svært mange pasienter ikke tar legemidler til riktig tid, i riktig dose og fullfører behandlingen. Norge bruker mye ressurser på å finansiere legemidler, men har gjennomført få tiltak for å sikre at behandlingen får god effekt.

Manglende etterlevelse kan skyldes manglende kunnskap hos pasienten om hvordan legemidlet skal brukes og hvordan det virker, både med hensyn til effekt og bivirkninger. Apotekforeningen har utviklet en strukturert veiledningstjeneste (Medisinstart) for nye brukere av blodfortynnende legemidler, kolesterolsenkende legemidler og legemidler mot høyt blodtrykk. Pasienter som mottar Medisinstart, får tilbud om to oppfølgingssamtaler med apotekfarmasøyt etter at de har begynt på et nytt legemiddel. Tjenesten åpner for samtaler om riktig bruk av det nye legemidlet, glemte tabletter og forebygging og lindring av vanlige bivirkninger. Medisinstart gir også en arena for å ta opp bekymringer og oppklare misforståelser.

Apokus har gjennomført en forskningsstudie for å kartlegge effekten av Medisinstart. Studien viser at det blant pasienter som mottok tjenesten var fem prosentpoeng flere som brukte legemidlene riktig etter 18 uker, sammenlignet med kontrollgruppen. Videre ble det dokumentert at pasientene som deltok i studien fikk færre problemer og ble mindre bekymret etter Medisinstart. Det var en nedgang i legemiddelrelaterte problemer og bekymringer på 36 pst. fra den første til andre oppfølgingssamtalen.

Oslo Economics har gjennomført en samfunnsøkonomisk analyse av virkningene av Medisinstart for pasienter, helsetjeneste og samfunn. Analysen konkluderte med at Medisinstart gir helsegevinster, og at tjenesten er samfunnsøkonomisk svært lønnsom.

I regjeringens forslag til Statsbudsjettet for 2018 er det foreslått en bevilgning på 4 mill. kroner til tjenesten for oppstart i løpet av 2018, og det er lagt til grunn at apoteket godtgjøres med kroner 450 per pasient.

Vaksinasjon

I høst har en av apotekkjedene i Norge gjennomført et prøveprosjekt med drop-in-vaksine. Kundene bestiller influensavaksine gjennom en nettside og dagen etter er resepten klar fra legen. For å sette vaksinen møter pasienten opp i apotek uten timebestilling.

Nasjonalt folkehelseinstitutt har beregnet at om lag 900 personer i Norge årlig dør av influensa, og anbefaler alle som tilhører risikogrupper å vaksinere seg mot influensa hvert år. Dette gjelder bl.a. alle over 65 år. Bare 28 prosent i risikogruppen vaksinerer seg. Vaksinerer er også et effektivt tiltak for å forebygge infeksjoner og dermed behovet for antibiotika. Norge har som mål å redusere antibiotikabruken med 30 prosent innen 2020, og økt vaksinerer vil bidra til at man reduserer feilbruk av antibiotika.

Apotekforeningen mener at influensavaksinerer på apotek er et tiltak som apoteknæringen i samarbeid med myndighetene bør etablere for å bidra til å oppfylle helsepolitiske mål. Apotekene har en svært stor kontaktflate mot risikogrupperne og har derfor et stort potensiale for å kunne fange opp og tilby influensavaksine til personer i målgrupperne. Med åpningstider som langt overgår åpningstidene hos fastleger og helsestasjoner, vil et slikt tiltak føre til økt vaksinasjonsdekning.

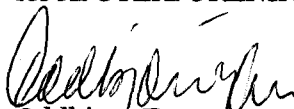
Teknologisk innovasjon i apotek

I tillegg til å bidra med innovasjon på helseområdet ved å etablere nye tjenestetilbud, har apotek i Norge etablert nye tekniske løsninger som gir bedre kvalitet og økt pasientsikkerhet. Apotek var den første aktøren som tok i bruk e-resept, som har ført til tryggere legemiddelbruk og enklere rutiner i helsetjenesten. Apotekene har, i regi av Apotekforeningen, nylig gjennomført en felles anskaffelse av et nytt bransjesystem hvis formål er å integrere informasjon fra alle offentlige systemer og registre og gjøre dette tilgjengelig for helsepersonell i apotek. Den nye løsningen vil bidra til å øke pasientsikkerhet gjennom tilgang på riktig informasjon til riktig tid og etablere tydeligere roller og ansvar. Løsningen gir også mulighet for standardisering og sterkere kontroll ved innføring av nye tjenester i apotek.

Apotekene skaper pasientens helsetjeneste

Regjeringen har som mål å skape pasientens helsetjeneste. Dette innebærer at pasienten skal settes i sentrum, ventetider skal ned og kvaliteten heves. Etablering og videreutvikling av lavterskel helsetilbud, i tråd med eksemplene som er nevnt over, bidrar til dette målet. Det er en utfordring for samfunnet at gapet mellom hva det finnes ressurser til å gjennomføre og hva som er medisinsk mulig øker. Befolkningens krav og forventninger blir stadig større. Dette gjør det nødvendig å organisere tjenestene på en mer effektiv måte. Apotekforeningen mener at innovasjon på helsetjenestområdet blir stadig viktigere, og gjennom kompetanse og tilgjengelighet som norske apotek representerer, er vi opptatt av å bidra til dette.

Med vennlig hilsen
for APOTEKFORENINGEN

Oddbjørn Tysnes
direktør Næringspolitikk

Tor Ivar Kanestrøm
seniorrådgiver

Kopi: Helse- og omsorgsdepartementet